Rotte-R-Dam

Zo oud als...

Bijna iedereen weet dat de weg naar Kralingen heel oud is; veel minder bekend is hoe oud. Het laat zich raden dat de weg in de buurt van Kralingen ligt, maar waar precies en waarom werd die eigenlijk aangelegd. We nemen een verhelderende duik in de wereld van dijken en dammen en komen weer boven met het waar, het waarom en de leeftijd van die oude 'dame'.

Rond het begin van onze jaartelling werden in het Maasmondgebied al dammen met duikers en sluizen aangelegd. Dat was tamelijk uniek, want elders in Europa kwamen die nog niet voor. In de derde eeuw nam de bevolkingsomvang sterk af en raakten deze oudste Deltawerken van Europa in de versukkeling. De waterafvoer stagneerde waardoor in het achterliggende gebied moerassen ontstonden, de ideale plek voor veengroei. Terwijl elders in Nederland de veenbedekking afnam, bereikte de veengroei hier hoogtes van 4 meter. Die veenbulten bestonden voornamelijk uit water dat in stroompjes van de helling afliep. De Rotte is zo'n stroompje.

Kleddernat veen

Vanaf 900 werden die veenmoerassen omgezet in akkerland, zowel langs de grotere rivieren als aan de monding van kleinere, zoals de Rotte. Van lieverlede werd het veen steeds verder stroomopwaarts ontgonnen. Vanaf 1100 was het veen aan de bovenloop van de Rotte aan de beurt. Ten westen van de Rotte ontstond zo de ontginningsnederzetting Bleiswijk en ten oosten werd Zevenhuizen gesticht.

Het kleddernatte veen werd ontwaterd door er lange sloten in te graven, haaks op de Rotte. Zo ontstonden kavels van ongeveer 110 m breed. Aanvankelijk liepen de sloten 'te halve vene', tot halverwege het veen, maar uiteindelijk vulden ze het hele grondgebied van de nederzetting.

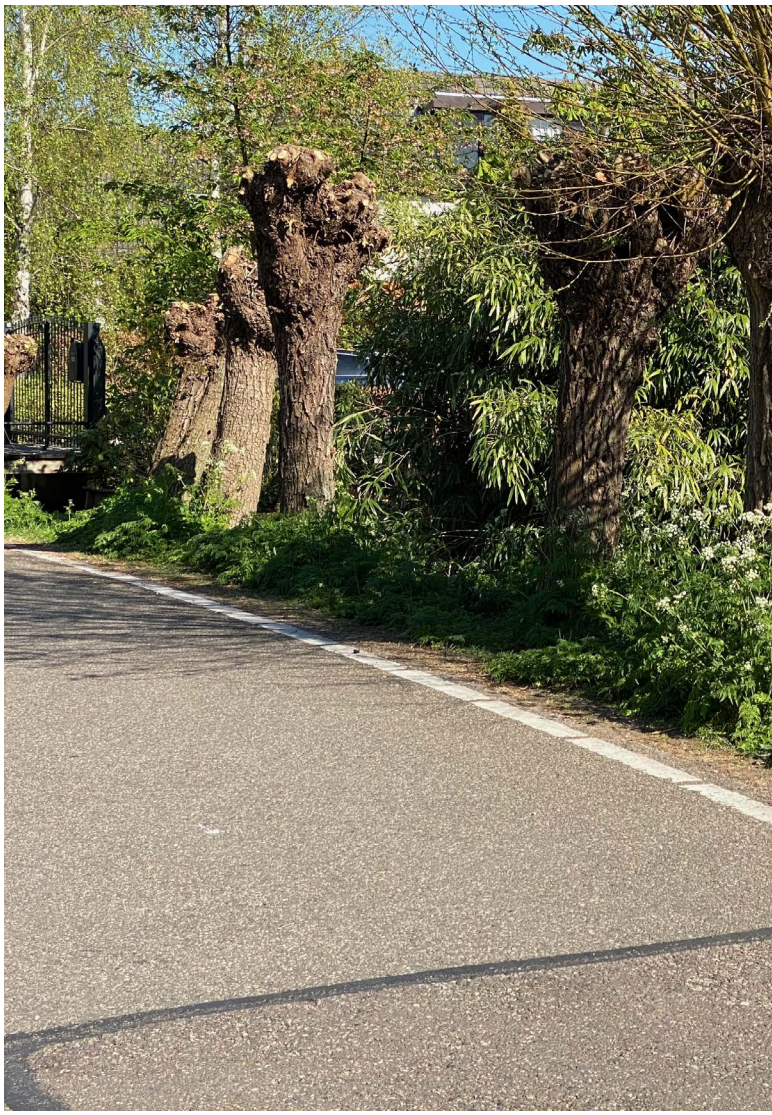

Een strook onontgonnen veen begrensde de landhonger tussen twee nederzettingen. Die '[landscheiding]' vormde later de grens van de hoogheemraadschappen Rijnland, Delfland en Schieland.

Kopje onder

In de twaalfde eeuw werd het Maasmondgebied geteisterd door overstromingen. Het water drong meer dan twee kilometer landinwaarts. Bleiswijk en Zevenhuizen bleven dus buiten schot. Maar Kralingen verdween onder een laag klei. Noodgedwongen verhuisden de Kralingers huis en kerk landinwaarts. De ontginningen moesten opnieuw worden aangevat. De nederzetting Rotta ging ook kopje onder en net als in Kralingen schoof de kerk weg van het water. Op een donk in [Hillegersberg] stond die een stuk veiliger. De lager gelegen akkers waren bedekt met een laag klei en het kostte nogal wat moeite eer daar weer kon worden geboerd.

Door de bestaande dijken te herstellen, beter op elkaar aan te sluiten en hier en daar wat te verhogen werd eind twaalfde eeuw een min of meer samenhangende bedijking gerealiseerd. Ten westen van de Rotte lagen Beukelsdijk en Blommersdijk (Walenburgerweg en Bergweg). Ten oosten hielden de Oudedijk en de IJsseldijk ('s-Gravenweg) het water voortaan buiten. Beide dijklichamen werden verbonden door een dam in de Rotte bij [Crooswijk].

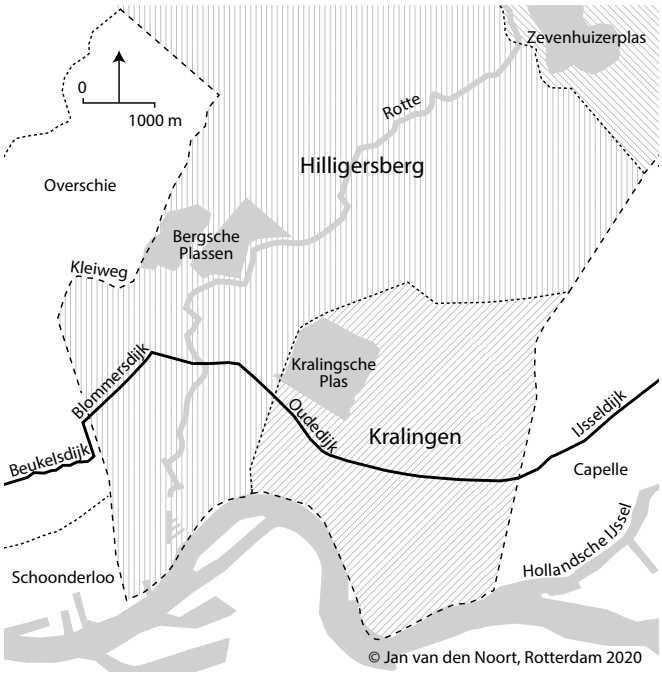

Op de IJsseldijk lag de weg van Gouda naar Kralingen die wij vandaag de dag kennen als de 's Gravenweg. Het gezegde 'Zo oud als de weg naar Kralingen' verwijst naar deze ruim achthonderd jaar oude landweg op een dijk.

© Jan van den Noort, Rotterdam 2024

's-Gravenweg (foto Jan van den Noort, 2020)